

De 8ste VerkeersGedragDag

5 april 2017

De eerste woensdag van de maand april is de vaste dag waarop de VerkeersGedragDag plaatsvindt. Op 5 april 2017 was SWOV de gastheer van dit jaarlijkse nationale evenement waar gedragsdeskundigen, belanghebbenden en geïnteresseerde toehoorders bijeenkomen om de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van gedrag, verkeer en mobiliteit te presenteren en bediscussieren.

Bekend begrip

De VerkeersGedragDag is inmiddels een begrip, wordt druk bezocht en voorziet in een behoefte om bij te praten en de laatste ontwikkelingen op het vakgebied door te nemen. Deelnemers aan het evenement komen uit verschillende organisaties, zowel vanuit de overheid, vanuit de markt als vanuit de wetenschap. Aanwezig zijn verkeerspsychologen, gedragskundigen, verkeerskundigen, beleidsmedewerkers, onderzoekers, adviseurs en andere geïnteresseerden in verkeersgedrag.

Verkeersgedrag

Verkeersgedrag gaat over hoe mensen zich gedragen tijdens hun deelname aan het verkeer. Het is een breed begrip: het gaat zowel om de reactie op infrastructuur en ruimtelijke ordening als om de interactie met andere verkeersdeelnemers. Verkeersgedrag betreft dan ook alle verkeersdeelnemers, van voetgangers en fietsers tot

automobilisten en vrachtwagenchauffeurs.

En ja, we horen het vaak: 'menselijk gedrag in het verkeer is gewoon een kwestie van logisch nadenken'. Toegegeven, we kennen allemaal de onderzoeken die bevestigen wat we altijd al vermoeden. Maar tegelijkertijd zien we stijgende trends in het aantal verkeersongevallen en schades. Zo eenvoudig ligt het dus allemaal niet. Daarom is het thema van de 8e VerkeersGedragDag: "Veilig verkeersgedrag: (psycho)logisch nadenken?!"

Plenaire

Na de opening werd de ochtend van de VerkeersGedragDag gevuld met een aantal plenaire presentaties. Hieronder de (korte) inhoud van de opening en enkele presentaties.

Opening

In zijn welkomstwoord maakte Peter van der Knaap (SWOV) duidelijk dat het risicogedrag van de verkeersdeelnemer een belangrijke positie inneemt in de verkeersveiligheidsketen. Risicogedrag, zoals bezig zijn met andere zaken, door rood rijden of te hard rijden, ligt vaak ten grondslag aan ongevallen. Om het toenemend aantal ongevallen in Nederland, en daarmee ook het groeiend aantal verkeersdoden en -gewonden een halt toe te roepen, is effectieve gedragsbeïnvloeding nodig, zo luidde de conclusie van Van der Knaap.

Vluchten kan niet meer...

Ludo Kluppels (BIVV) sprak over vluchtgedrag van verkeers-overtreders en maakte daarbij onderscheid tussen verschillende ongevalsituaties: (ernstige) letselongevallen, (kleine) blikshade ongevallen en ongevallen met maatschappelijke schade. Bij vluchten na een ongeval is meestal sprake van korte, snel opeenvolgende gebeurtenissen waarbij de volgende stap een logisch gevolg is van de eerdere stap en de vorige stap rechtvaardigt. Deze keten is moeilijk te doorbreken. Daarnaast is er ook sprake van 'onecht vluchtgedrag': uitstel tot de volgende dag of het niet beseffen dat er iets is gebeurd. Dit type vluchtgedrag treedt vaak op onder invloed van alcohol. In België wordt al gebruik gemaakt van taakstraffen en leerstraffen voor betrapte vluchters, en daarnaast is het verstandig om ook de verkeersopvoeding ter hand te nemen: morele kwesties aankaarten en het besef bijbrengen van het verkeer als sociaal gebeuren.

Kwetsbare mensen laten rijden in een scootmobiel; is dat eigenlijk wel een goed idee?

Ragnhild Davidse (SWOV) besprak de mogelijke oorzaken van het toenemend aantal dodelijke ongevallen met een scootmobiel. In 2015 waren er al zo'n 40 verkeersdoden te betreuren onder bestuurders van een scootmobiel. Het SWOV-team voor diepteonderzoek identificeerde voertuigstabiliteit, snelheid, medische conditie en het ontwerp van de bediening vooralsnog als de belangrijkste factoren bij ongevallen met scootmobielen. Over gebrek aan training als mogelijke factor bestaat twijfel. De voorlopige resultaten van het onderzoek wijzen uit dat de veiligheid van bestuurders van een scootmobiel vooral kan worden verbeterd door een beter ontwerp van de (bediening van de) scootmobiel en alleen goed

ontworpen scootmobielen te verstrekken. Daarnaast moet bij aanschaf een verplichte instructie worden gegeven en de moet weginrichting zijn afgestemd op de scootmobiel.

EMPOWER: experimenteren met positieve prikkels in elf Europese steden

Tanja Vonk (TNO) sprak over het lopende EMPOWER project dat is opgestart om mensen minder met vervuilende vervoersmiddelen te laten reizen en dat in elf Europese steden wordt getest. Deze gedragsverandering wordt teweeggebracht door middel van positieve prikkels in plaats van door straffen. Het project werkt met een app die kan herkennen of mensen bijvoorbeeld voor de fiets kiezen of toch de auto gebruiken. Uiteindelijk is het de bedoeling dat mensen beloond worden voor het maken van milieubewustere keuzes. De beloningen worden aangepast aan de persoon en diens voorkeuren. De beste aanpak, beloningen en evaluatiemethode worden nog onderzocht.

"Je gaat het pas zien als je het door hebt"

De laatste plenaire presentatie werd gegeven door Miranda Thüsh (ThuisraadRO). Onder deze uitdagende titel sprak zij over de subjectieve beleving van reistijd.

Posters

In de ochtend zorgden de pitches van de posters voor een leuke afwisseling. De sprekers moesten binnen 40 seconden de interesse van de aanwezigen wekken. Aan het eind van de dag werd de poster van Jolieke de Groot (SWOV) en Charles Goldenbeld (SWOV) over *Beïnvloeding van het snelheidsgedrag met behulp van nudging* door de juryleden tot winnende poster uitgeroepen.

Posters

- *Het effect van een campagne op smartphonegebruik bij fietsers*
Doeke Brouwers (NHL Hogeschool en Arcadis)
- *Roodlichtnegatie door langzaam verkeer bij bruggen*
Stella Donker en Bert Rietkerk (Universiteit Utrecht) en Chantal Merckx (Rijkswaterstaat - WVL)
- *Beïnvloeding van snelheidsgedrag door nudging*
Jolieke de Groot en Charles Goldenbeld (SWOV)
- *Hoe goed detecteert het brein signalen in (semi-autonoom) rijden?*
Chris Janssen, Remo van der Heiden, Lotte Hardeman en Keri Mans (Universiteit Utrecht)
- *De rol van psychologische processen bij tijdelijke verkeersmaatregelen*
Maks Keppel (Universiteit Utrecht), Rob van Baal (Van Rens Mobiliteit B.V.) en Herbert Korbee (Korbee & Hovelynck)
- *Veilig Verkeersgedrag: (Psychologisch) nadenken in de gemeente Bunnik*
Johan Overvest (Gemeente Bunnik) en Mariëtte Pol (Verkeerspsycholoog KeuzeWeg)
- *Drukte op fietspaden; Effectmeting in de provincie Zeeland*
Kim Ruijs (XTNT), Robbin Lankhuijzen en Nienke Ensing (Provincie Zeeland)
- *De toekomst van verkeersveiligheid en ITS door de ogen van de gebruiker*
Rick Schotman (Keypoint Consultancy)
- *Verkeersveiligheidsrisico van LED-scherm is reëel en wordt bepaald door schermkenmerken*
Tim Wools en Christiaan Vos (Hogeschool Windesheim en Arcadis)

Parallelsessies

Na de lunch vonden twee blokken parallelsessies plaats rondom een viertal thema's:

- Kwetsbare verkeersdeelnemers
- Smart mobility
- Gedragsbeïnvloeding
- Multimodaal

Het complete overzicht ziet u hiernaast.

Parallelsessies

Kwetsbare verkeersdeelnemers

- *Meer inzicht in oorzaken ongevallen met kwetsbare verkeersdeelnemers*
Maartje de Goede (TNO)
- *Zelfassessment voor oudere automobilisten: zelfdiagnose en feedback*
Reinoud Nägele, Jan Vissers, Maaïke Adriaens (RHDHV), Renske Bouwknegt (Ideate), Alex Oosterveen (Provincie Overijssel) en Erik Roelofs (CITO)
- *Welke modi van vervoer gebruiken mensen met dementie?*
Dafne Piersma, Dick de Waard, Anselm Fuermaier (Rijksuniversiteit Groningen), Ragnhild Davidse, Jolieke de Groot (SWOV), Wiebo Brouwer en Oliver Tucha (Rijksuniversiteit Groningen)

Smart mobility

- *Hoe kunnen voorwaarschuwingen (pre-alerts) bestuurders voorbereiden op een overdracht van controle in zelfrijdende auto's?*
Remco van der Heiden (Universiteit Utrecht), Shamsi Iqbal (Microsoft Research) en Chris Janssen (Universiteit Utrecht)
- *Een app die bijdraagt aan verkeersveiligheid en niet afleidt: logisch toch!*
Ilse Harms (Connecting Mobility), Matthijs Dicke (Goudappel Coffeng) en Tineke Hof (TNO)
- *Wheely Pop! Appen op de fiets afleren terwijl je zit te gamen*
André Kamphuis (VVN)

Gedragsbeïnvloeding

- *WEVER: op weg naar effectieve verkeerseducatie*
Niki Hukker (Royal HaskoningDHV), Jessica Witvoet (SWOV) en Meggy Wijnen (CITO)
- *“Gewoon weer je knipperlicht uitzetten”*
Guido Sluijsmans (SD-Insights)
- *Rijden zonder Invloed, daar ga ik voor!*
Robbin Lankhuijzen, Gerard Tertoolen (XTNT), Pieter Folkertsma (Responsible young drivers), Judith Dijkstra (Keijer) en Linda Oberink (ROV Oost-NL)

Multimodaal

- *Meten van structurele gedragsverandering onder voormalig deelnemers van OV-stimuleringsactie van Maastricht Bereikbaar*
Maartje van der Aa (MuConsult), Lisette Hoeke (Maastricht Bereikbaar) en Martijn Kobus (MuConsult)
- *Identiteit en vervoermiddelkeuze*
Eva Heinen (University of Leeds)
- *Developing a Population Synthesis Method based on Lifestyle towards Mobility for Travel Demand Modelling*
Fieke Beemster (TNO)